

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 43/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi)

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille (EKP:n valvontatehtäviä koskeva asetus) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan pankkiviranomaisesta annetun asetuksen muuttamisesta (Euroopan pankkiviranomaista koskevan asetuksen muutos)

Valtioneuvoston selvitys Euroopan yhteisestä pankkivalvontamekanismista

Valtioneuvoston selvitys EMUn kehittämisestä

Valtioneuvoston selvitys pankkiunionista osana EMUn kehittämistä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 3 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi) (U 51/2012 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että talousvaliokun-

nan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Eduskunnan puhemies on 12 päivänä lokakuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille (EKP:n

valvontatehtäviä koskeva asetus) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan pankkiviranomaisesta annetun asetuksen muuttamisesta (Euroopan pankkiviranomaista koskevan asetuksen muutos) (U 61/2012 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Suuri valiokunta on 14 päivänä syyskuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Euroopan yhteisestä pankkivalvontamekanismista (E 99/2012 vp) talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Suuri valiokunta on 12 päivänä lokakuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen EMUn kehittämisestä (E 113/2012 vp) talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Suuri valiokunta on 12 päivänä lokakuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen pankkiunionista osana EMUn kehittämistä (E 114/2012 vp) talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina kirjelmästä U 51/2012 vp

- lainsäädäntöneuvos Erkki Sarsa, lainsäädäntöneuvos Markku Sorvari ja lainsäädäntöneuvos Tuija Taos, valtiovarainministeriö
- johtaja Anneli Tuominen, apulaisjohtaja Jukka Vesala ja lakimies Raimo Husu, Finanssivalvonta
- ekonomisti Jyrki Haajanen, Suomen Pankki
- johtava asiantuntija Reima Letto, Finanssialan Keskusliitto
- professori Eva Liljeblom, Svenska Handels högskolan.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina kirjelmästä U 61/2012 vp

- lainsäädäntöneuvos Erkki Sarsa ja lainsäädäntöneuvos Tuija Taos, valtiovarainministeriö

- EU:n pankkisektorin rakenteiden uudistamista selvittäneen työryhmän puheenjohtaja, pääjohtaja Erkki Liikanen, Suomen Pankki.

Selvityksestä E 99/2012 vp on 2 päivänä lokakuuta 2012 järjestetty suuren valiokunnan, perustuslakivaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan ja talousvaliokunnan yhteinen asiantuntijakuuleminen, jossa kuultavina ovat olleet:

- neuvotteleva virkamies Niina Pautola-Mol, valtioneuvoston kanslia
- finanssineuvos Ilkka Kajaste, lainsäädäntöneuvos Erkki Sarsa ja lainsäädäntöneuvos Tuija Taos, valtiovarainministeriö
- osastopäällikkö Tuomas Saarenheimo, Suomen Pankki
- valtiotieteiden tohtori Sixten Korkman
- yliassistentti Janne Salminen.

Lisäksi selvityksestä E 99/2012 vp ovat olleet talousvaliokunnassa kuultavina

- johtaja Anneli Tuominen ja apulaisjohtaja Jukka Vesala, Finanssivalvonta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina selvityksestä E 113/2012 vp

- neuvotteleva virkamies Niina Pautola-Mol, valtioneuvoston kanslia
- finanssineuvos Arto Eno, finanssineuvos Ilkka Kajaste, lainsäädäntöneuvos Erkki Sarsa ja lainsäädäntöneuvos Tuija Taos, valtiovarainministeriö
- EU:n pankkisektorin rakenteiden uudistamista selvittäneen työryhmän puheenjohtaja, pääjohtaja Erkki Liikanen, Suomen Pankki.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina selvityksestä E 114/2012 vp

- finanssineuvos Arto Eno, finanssineuvos Ilkka Kajaste, lainsäädäntöneuvos Erkki Sarsa ja lainsäädäntöneuvos Tuija Taos, valtiovarainministeriö
- EU:n pankkisektorin rakenteiden uudistamista selvittäneen työryhmän puheenjohtaja, pääjohtaja Erkki Liikanen, Suomen Pankki.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄT JA SELVITYKSET

*Ehdotus**U 51/2012 vp*

Komissio katsoo, että lainsäädännöstä puuttuvat luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisien hallitsemiseen tarvittavat työkalut, minkä vuoksi kriisitilanteissa joudutaan turvautumaan julkiseen rahoitukseen luottamuksen palauttamiseksi asianomaiseen laitokseen ja sen ehkäisemiseksi, ettei yksittäisen laitoksen kriisitilanteesta aiheudu vahingollisia seurannaisvaikutuksia koko reaalityöelämään.

Komissio ehdottaa säädettäväksi direktiivin, jolla luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten epäonnistumiset voidaan hallita tarkoituksenmukaisella tavalla ja estää epäonnistumisten tartunta muihin laitoksiin. Direktiivin kolme keskeistä osa-aluetta ovat valmistelevat ja ennalta ehkäisevät toimenpiteet, varhaisen vaiheen toimenpiteet ja kriisinratkaisu.

U 61/2012 vp

Komissio julkaisi 12 päivänä syyskuuta 2012 yhteistä pankkivalvojaa koskevat asetusehdotukset eli Euroopan keskuspankin (EKP) erityisiä valvontatehtäviä koskevan asetusehdotuksen sekä Euroopan pankkiviranomaisesta (EBA) annetun asetuksen muutosehdotuksen. Asetusehdotusten tarkoitus on perustaa yhtenäinen pankkivalvontakehikko, jonka puitteissa EKP voisi ottaa päävastuun pankkien vakauden valvonnasta ja jolla osaltaan varmistettaisiin yhteisen sääntökirjan johdonmukainen soveltaminen EU:n sisämarkkinoilla.

Ehdotettuja asetuksia on tarkoitus soveltaa vaiheittain vuoden 2013 alusta lukien. Kaikkien euroalueen pankkien toiminnan vakauden valvonta siirtyisi lopullisesti EKP:n päävastuulle 1. tammikuuta 2014 lukien.

E 99/2012 vp

Kirjelmä kattaa osin samat asetusehdotukset kuin U 61/2012 vp, mutta se sisältää myös ku-

vauksen komission tiedonannosta¹, joka liittyy etenemiseen kohti pankkiunionia.

Euroalueen valtionpäämiehet katsoivat kokouksessaan kesäkuussa 2012, että yhtenäinen tehokas pankkivalvonta on välttämätön edellytys sille, että EVM voi antaa suoraa tukea jäsenvaltioiden pankeille. Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaa pyydettiin tämän pohjalta laatimaan vuoden loppuun mennessä tiiviissä yhteistyössä komission puheenjohtajan, euroryhmän puheenjohtajan ja EKP:n pääjohtajan kanssa talous- ja rahaliiton kehittämistä koskeva täsmällinen ja aikataulutettu etenemissuunnitelma (ns. tiekartta), johon sisältyisi myös suunnitelma siirtymä täydelliseen pankkiunioniin. Täydelliseen pankkiunioniin sisältyvät yhteisen valvonnan lisäksi myös yhteinen talletussuojarahasto ja yhteinen kriisinhallintajärjestelmä ja -rahasto.

Pankkivalvonnan keskittäminen olisi ensimmäinen askel kohti pankkiunionia, joka sisältyy yhtenä osana Eurooppa-neuvostossa kesäkuussa käsiteltyyn Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan yhdessä komission puheenjohtajan, euroryhmän puheenjohtajan ja EKP:n pääjohtajan kanssa laatimaan raporttiin "Kohti todellista talous- ja rahaliittoa" (ns. Van Rompuy -raportti).

E 113/2012 vp

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Herman Van Rompuy esitteli kesäkuun Eurooppa-neuvostossa päämiehille raportin EMUn kehittämisestä "Kohti todellista talous- ja rahaliittoa". Raportin valmisteluun osallistuivat myös komission puheenjohtaja, euroryhmän puheenjohtaja ja EKP:n pääjohtaja. Siihen on koottu kehittämismääräyksiä, ei konkreettisia suunnitelmia. Selvityksessä talous- ja rahaliiton kehittäminen jaetaan neljään pääkohtaan:

— yhdenmukainen rahoituskehys ("pankkiunioni", "rahoitusmarkkinaunioni"),

¹ COM(2012) 510 final; 12.9.2012

- yhdennetty finanssipoliittinen kehys ("finanssiunioni"),
- yhdennetty talouspoliittinen kehys (talouspolitiikan koordinointi) ja
- entistä vahvempi demokraattinen hyväksyttävyyys ja vastuuvollisuus.

Valtioneuvoston kirjelmä sisältää selostuksen näiden EMUn eri osa-alueiden keskeisistä kehitysnäkömystistä.

E 114/2012 vp

Kirjelmä sisältää kuvauksen talletussuojaan liittyvästä sääntelystä Suomessa ja EU:ssa.

Valtioneuvoston kanta

U 51/2012 vp

Ehdotetun kriisinratkaisukehikon säätäminen poistaa merkittävän puutteen EU:n finanssimarkkinalainsäädännöstä. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU:n tasolla on olemassa yhteisesti sovitut vähimmäisvaatimukset sisältävä kriisinratkaisuvälineistö ja näitä välineitä käyttävien viranomaisten EU:n laajuinen verkosto. Kriisinratkaisun on oltava uskottava vaihtoehto kaikkien niiden luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kohdalla, joiden toimintaa ei voida päättää yleisten selvitystilaa ja konkurssia koskevien säännösten mukaisesti. Erityisen tärkeää on, että kriisinratkaisu on uskottava vaihtoehto myös suurille ja monimutkaisille, kansainvälisesti toimiville laitoksille ja niiden ryhmille. Vain vahvan ja toimivan kriisinratkaisukehikon avulla voidaan päästä tilanteeseen, jossa kaatumaassa olevia laitoksia ei pelasteta veronmaksajien varoin. On tarpeen, että omistajat ja velkojat joutuvat ensisijaisesti kantamaan vastuun laitoksen epäonnistumisesta. Omistajan ja velkojan ei kuitenkaan tule joutua huonompaan asemaan kuin siinä tilanteessa, että pankki olisi kriisinratkaisun asemesta asetettu konkurssiin. On tärkeää noudattaa tätä periaatetta mahdollisimman pitkälle. Jos kriisinratkaisusta aiheutuu enemmän vahinkoa esimerkiksi velkojalle, on asianmukaista, että velkojalle maksetaan direktiiviehdotuksen mukaisesti hyvitystä.

Valtioneuvoston kirjelmässä on otettu kattavasti kantaa ehdotuksen eri osa-alueisiin.

U 61/2012 vp

Valtioneuvosto tukee kesäkuun 2012 huippukouksen päätelmien mukaisesti pyrkimystä siirtää vastuuta pankkivalvonnasta yhteiselle valvontaviranomaiselle. Keskitetty ja nykyistä yhtenäisempi ja tehokkaampi pankkivalvonta luo edellytykset vakaammalle finanssisektorille ja talous- ja rahaliiton edelleen kehittämiseksi.

Valtioneuvosto pitää esitettyä aikataulua 1. tammikuuta 2013 erittäin haastavana ja katsoo, että esityksen huolellinen ja avoin valmistelu ja siitä käytävä keskustelu edellyttävät mahdollisesti pidempää valmisteluaikaa.

Pankkivalvonnan vastuiden muutos tulee valmistella huolella siten, että valvonnan tehokkuus ja oikeusvarmuus eivät vaarannu eivätkä kansallisen valvontaviranomaisen tiedonsaanti-mahdollisuudet heikkene.

Valtioneuvoston kirjelmä sisältää yksityiskohtaiset kannanotot soveltamisalan, oikeusperustan ja yhteisen valvontaviranomaisen määräytymisen, hallinnollisten periaatteiden sekä ehdotuksen ja pankkiunionin valmistelun osalta.

E 99/2012 vp

Suomi suhtautuu positiivisesti Euroopan yhteisen pankkivalvonnan kehittämiseen osana pankkiunionia ja rahaliiton kehittämistä. Pankkiunionin tulee olla huolellisesti suunniteltu ja oikeudenmukainen.

Suomi on erittäin tyytyväinen, että komissio on saanut valmiiksi ehdotuksensa pankkivalvontamekanismista ja että asiassa päästään eteenpäin. On keskeistä, että pankkisektorin ja valtioiden välinen yhteys saadaan katkaistua. Suomi pitää tärkeänä, että vastuu pankkijärjestelmän vakauden turvaamisesta aiheutuvista kustannuksista kuuluu ensisijaisesti pankkisektorille itselleen ja että omistajan- ja sijoittajanvastuu toteutuu.

Ehdotuksilla on merkittäviä vaikutuksia sekä Suomen pankkijärjestelmän että EU:n pankkijärjestelmän valvontaan. Valtioneuvoston virallinen kanta ehdotuksen yksityiskohtiin ja Suo-

men neuvottelutavoitteisiin saatetaan eduskunnan käsittelyyn lähiaikoina annettavissa valtioneuvoston kirjelmissä ja niiden käsittelyssä eduskunnassa.

Huolimatta asian kiireellisyydestä tulee varmistaa asetusten huolellinen jatkovalmistelu. Erityisesti on huolehdittava siitä, että valvontaviranomaisten toimivaltuudet, oikeudet ja velvollisuudet on riittävän yksiselitteisesti säädetty ja että uusi valvojien verkosto on toimintakykyinen. Suomen oman pankkivalvonnan taso mukaan lukien tallettajien ja sijoittajien suoja ei saa järjestelmän seurauksena heikentyä.

Keskeisiä selvitettäviä kysymyksiä ovat muun muassa pankkivalvonnan riippumattomuuden turvaaminen, valvonnan ulottaminen koko EU-alueelle ja koko rahoitussektoriin sekä jäsenvaltioiden vastuu tapauksessa, jossa turvaututaan muuhun kuin rahastoitun tukeen.

Komission tiedonannossa ei esitetä selvästi, mitä komissio suunnittelee yhteisen talletussuojan osalta. Myös yhteistä kriisinhallintaa koskevat komission ajatukset ovat avoimia. Tästä syystä pankkikriisien hallinnassa käytettäviin rahoituslähteisiin on tarve ottaa kantaa vasta, kun niitä koskevat ehdotukset ovat pöydällä.

E 113/2012 vp

EMU on keskeinen osa Euroopan integraatiota, ja Suomen jäsenyys yhteisvaluutta eurossa on osa osallistumistamme tähän integraatioon. Yh-

teisvaluutta on tuonut hintavakauden, korkotason kohtuullisuuden ja muun vakauden myötä monia hyötyjä Suomelle ja suomalaisille. Jäsenyydellä valuuttaunionissa on myös poliittista merkitystä, koska Suomen on tärkeää vaikuttaa täysimääräisesti päätöksiin, jotka muovaavat EU:n kehitystä.

Toisaalta eräät puutteet EMUssa ja yhteisvaluutassa olivat tiedossa jo alussa, ja lisää ongelmia on tullut ilmi varsinkin viime vuosien kriisien myötä. Koska EMUn ja yhteisvaluutan kautta voidaan turvata kasvua ja työllisyyttä sekä kansalaisten hyvinvointia, Suomi on sitoutunut yhteisvaluutan vakauden turvaamiseen sekä talous- ja rahaliiton kehittämiseen. Suomi vaikuttaa aktiivisesti ja aloitteellisesti nykyisen kriisin taltuttamiseen ja siihen käytettävien välineiden tehokkaaseen soveltamiseen sekä EMUn vahvistamiseen sen sääntöjä kehittämällä ja varmistamalla niiden noudattamisen. Selkeillä ja perustelluilla kannoilla Suomi voi osallistua yhteisvaluuttaa koskevaan kehitystyöhön sekä edesauttaa tilanteen vakauttamista.

Kirjelmä sisältää lisäksi valtioneuvoston yksityiskohtaisempia kantoja finanssipolitiikan, talouspolitiikan sekä demokraattisen hyväksytävyyden ja vastuullisuuden osalta.

E 114/2012 vp

Kirjelmä ei sisällä valtioneuvoston kannanottoja.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Valiokunnan lausunto kattaa laajan joukon rahoitusmarkkinoihin liittyviä pidemmän ja lyhyemmän aikavälin uudistusehdotuksia. Jäljempänä käsitellyistä nopeimmin voi arvioida edetävän kriisintarkaisuun ja pankkivalvontaan liittyvien esitysten osalta. Pidemmällä aikavälillä voidaan edetä kohti pankkiunionia. Siihen liit-

tyy kuitenkin vielä monia periaatteellisesti merkittäviä ja selvitystä edellyttäviä kysymyksiä.

Pankkiunioni on keskeinen osa vireillä olevaa EMUn jatkokehittämistä. Valiokunta painottaa tarvetta kehittää talous- ja rahaliittoa tasapainoisesti eri osa-alueilla. Eteneminen kohti pankkiunionia edellyttää, että markkinoille saadaan luotua varmuus siitä, että myös talous- ja finanssipoliittista sääntelyä noudatetaan. Suunta kohti pankkiunionia voi olla selkeä, mutta aikataulua ei voida tässä vaiheessa vielä sitoa, sillä jäsenmaiden lähtötasot eroavat huomattavasti toisis-

taan. Olennaista on myös edetä prosessissa siten, ettei euromaiden yhä tiiviimpi integraatio vaaranna EU:n yhtenäisyyttä.

Pankkiunioniin liittyvät uudistukset tulevat vahvistamaan EKP:n toimivaltuuksia. Tämän vastapainoksi on tärkeää, että EKP lisää enenevässä määrin toimintansa läpinäkyvyyttä. Kansallisvaltioiden on kyettävä kattavasti arvioimaan EKP:n toimivaltuuksien käytöstä syntyvä riski ja markkinavaikutukset. Samoin jäsenmaiden on pysyttävä tarkoin selvillä rahoitusmarkkinoidensa tilasta. Viime kädessä markkinoiden vakaudesta ja kriisien hallinnasta vastaavat jäsenmaat.

Rahoitusmarkkinoiden sääntely on lisääntynyt viime vuosien aikana merkittävästi. Pankkien vakavaraisuusvaatimuksia on nostettu ja pyritty eri tavoin vähentämään systeemiriskien vaaraa. Viimeisimpiä esityksiä ovat olleet pääjohtaja Liikasen työryhmän ehdotukset pankkisektorin rakenteiden uudistamisesta. Liikasen työryhmän ehdotuksilla saattaa olla edetessään vaikutuksia mm. pankkien elvytys- ja kriisinratkaisuesitykseen. Jo tehty ja vielä vireillä olevat uudistukset mm. vakavaraisuuteen liittyen ovat olennainen osa ennakkovalvontaa.

Uuden sääntelyn tavoitteet ovat hyvät ja sinänsä perustellut. Voimakkaan talouskasvun aikana pankkien sääntely jäi jälkeen kehityksestä ja rahoitusmarkkinoiden kytkökset makrokauden säilymiseen jäivät vaille riittävää huomiota. Toisaalta nyt tehty nopea korjausliike on johtanut tilanteeseen, jossa säädösten kokonaisvaikutusta on vaikeaa arvioida. Kuten useissa aiemmissakin lausunnoissaan talousvaliokunta on tuonut esille, se pitää välttämättömänä, että uuden sääntelyn vaikutuksista rahoitusmarkkinoihin ja talouteen laajemminkin laaditaan kattava vaikutusarvio.

Pankkiunioni (E 99/2012 vp, E 113/2012 vp ja E 114/2012 vp)

Pankkiunioni kattaisi toteutuessaan yhtenäisen talletussuojan, kriisinratkaisumekanismin ja pankkien valvonnan. Näistä nopeimmin on etenevässä jäljempänä käsiteltävä keskitettyyn pankkivalvontaan liittyvä sääntely.

Pankkiunionin tavoitteet ovat sinänsä kannatettavat. Yhtenäisen valvonnan ja keskitetyn kriisinratkaisun avulla pyritään turvaamaan markkinoiden vakaus ja toimivat puitteet talouskasvulle. Samoin pyritään katkaisemaan pankkien ja valtioiden välinen, haitalliseksi osoittautunut kytkös.

Talousvaliokunta katsoo, että pankkiunioni on olennainen osa EMUn jatkokehittämistä. Jäsenmaiden lähtötilanteiden ollessa kaukana toisistaan prosessille on kuitenkin varattava riittävästi aikaa. Kriisinratkaisun osalta valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja katsoo, että se on tärkeä osa yhteistä valvontaa. Valvonta ei voi olla tehokasta ja uskottavaa, ellei ilmeneviin ongelmiin kyetä myös puuttumaan. Yhden yhteisen vakuusrahaston tarvetta on kuitenkin vielä selvitettävä. Yhteinen kriisinratkaisu tulisi kohdistumaan vain niihin maihin, jotka ovat mukana yhteisessä valvonnassa. Talousvaliokunta pitää tärkeänä selvittää, miten tämä vaikuttaisi Suomen kaltaisiin maihin, joiden pankkisektorilla saattaa toimia huomattava määrä yhteisen valvonnan ulkopuolelle jääviä pankkeja.

Pankkiunionihankkeen osana oleva yhteinen talletussuojarahasto edellyttää vielä pitkäaikaisista kehitystyötä. Asiantuntijat ovat arvioineet, että pankkiunioni voi hyvin edetä, vaikka talletussuojaan liittyvät ratkaisut jätettäisiin tehtäväksi vasta myöhemmässä vaiheessa. Syynä lykkästarpeeseen ovat merkittävät erot jäsenmaiden tämänhetkissä talletussuojan toteutustavoissa. Talletussuojan tasoa nostettiin vuonna 2009 tehdyllä talletussuojadirektiivin muutoksella siten, että suoja on kaikissa jäsenmaissa enimmillään 100 000 euroa/asiakas/pankki. Suomessa talletussuojaan on varauduttu ennakkorahastoinnin avulla. Talletussuojarahastoon on kerätty kannatusmaksuja vuodesta 1998 lukien, ja tällä hetkellä rahastoituna on noin 1,1 prosenttia suojattavasta talletuskannasta. Rahastoon sijoitettujen varojen markkina-arvo vuoden 2012 kannatusmaksujen perimisen jälkeen oli yhteensä 880 miljoonaa euroa. Suurin osa jäsenmaista (noin 17 jäsenmaata) rahastoi Suomen tavoin etukäteen varoja, mutta rahastointiaste vaihtelee huomattavasti. Eroja on myös ra-

hastoinnin järjestämistavassa (vastuu yksityis-sektorilla/valtiolla) ja rahaston käyttöalassa (vain talletussuoja / sekä talletussuoja- että pankkien vakausrahasto). Parhaillaan on vireillä talletussuojadirektiivin muutosehdotus (U 29/2010 vp), jossa mm. esitetään, että kansallisille rahastoille asetetaan ennakkorahastointivelvoite, joka olisi 1 prosentti suojattavasta talletuskannasta (TaVL 20/2010 vp). Edellä olevaan, jäsenmaiden hyvin erilaiseen lähtötilanteeseen viitaten talousvaliokunta katsoo, että arvio yhteiseen talletussuojaan siirtymisen tarkoituksenmukaisuudesta edellyttää vielä kattavien selvitysten tekemistä. Sääntely ei saa johtaa tilanteeseen, jossa ennakkorahastoinnin jo hoitaneet jäsenmaat joutuvat maksumiehiksi.

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisujärjestelmä (U 51/2012 vp)

Direktiiviehdotus olisi askel kohti yhteistä pankkien kriisinratkaisujärjestelmää. Komissio on todennut, että pankkiunioniin liittyvän yhteisen kriisinratkaisumenettelyn osalta voidaan edetä vasta, kun sekä vireillä oleva kriisinratkaisudirektiiviesitys että talletussuojadirektiivin muutosesitys on saatu hyväksytyiksi.

Talousvaliokunta pitää esityksen lähtökohtia kannatettavina. Pankkeihin ei voida soveltaa normealeja maksukyvyttömyysmenettelyjä, koska vaarana on, että finanssimarkkinoiden tiiviin integraation vuoksi tästä aiheutuu hallitsematon järjestelmäriski. Koska muunlaiset keinot tilanteen ratkaisemiseksi ovat tähän asti puuttuneet, on kriisejä jouduttu ratkaisemaan turvautumalla julkiseen rahoitukseen.

Komission ehdotuksen tavoitteena on luoda järjestelmä, jonka avulla voidaan ennaltaehkäistä pankkien kriisiytyminen tai ainakin puuttua ongelmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Viimeisenä keinona olisi varsinainen kriisinratkaisumenettely. Siinä noudatettaisiin periaatteita, joiden mukaisesti ensisijaisessa vastuussa ovat osakkeenomistajat ja heidän jälkeensä velkojat. Yrityksen johto voidaan vaihtaa, ja se kantaa teoistaan sekä laiminlyönneistään siviili- ja rikosoikeudellisen vastuun. Kriisinratkaisun

keskeisiä tavoitteita ovat pankin kriittisten toimintojen jatkuvuuden varmistaminen, rahoitusvakauteen kohdistuvien haitallisten vaikutusten ehkäisy, julkisten varojen käytön minimointi, tappioiden välttäminen ja kriisinratkaisun kulu- jen minimointi sekä suojattujen talletusten turvaaminen. Talousvaliokunta pitää edellä mainittuja periaatteita erittäin kannatettavina.

Keskeisessä asemassa uuden sääntelyn toteuttamisessa on ns. kriisinratkaisuviranomaisen. Kriisinratkaisutilanteessa tällä viranomaisella on laajat valtuudet ryhtyä toimiin (liiketoiminnan myynti, ns. siltapankin perustaminen, varojen erottelu sekä velkojen arvon alentaminen tai muuntaminen osakepääomaksi eli ns. *bail-in*). Uutena menettelynä otettaisiin käyttöön kriisinratkaisun rahoitusjärjestelyjen eurooppalainen järjestelmä. Jäsenmaille asetetaan velvoite 10 vuoden aikana kerätä varoja vähintään määrä, joka vastaa 1 prosenttia jäsenvaltiossa toimiluvan saaneiden luottolaitosten suojatuista talletuksista. Näitä kansallisesti ns. vakausrahastoon kerättyjä varoja olisi tietyin edellytyksin lainattava toisen jäsenvaltion kansalliselle rahastolle. Ehdotus sisältää myös säännöksiä talletussuojarahastojen käyttämisestä kriisinratkaisuun. Tältä osin jää kuitenkin epäselväksi, minkälainen näiden rahastojen kokonaistason tulisi olla.

Talousvaliokunta pitää direktiivin tavoitteita erittäin kannatettavina. Ehdotus sisältää useita merkittäviä uudistuksia, joiden avulla voidaan hillitä luottolaitoksen kriisiytymisen vaikutuksia ja ajaa pankki tarvittaessa hallitusti alas ilman, että joudutaan turvautumaan julkiseen rahoitukseen. Uuden sääntelyn voi arvioida vähentävän kohtuutonta riskinottoa ja moraalikatoa. Sääntely luo myös nykyistä paremmat puitteet suuriin monikansallisiin ryhmittymiin liittyvien kriisien hallintaan. Olennaista myös on, että nyt käsiteltävänä oleva ehdotus kattaa kaikki EU-maat.

Uudistukset ovat tarpeen myös kansallista järjestelmäämme ajatellen. Tällä hetkellä kriisinratkaisujärjestelmämme nojautuu pääosin pankkien pääomittamiseen julkisin varoin. Ehdotusta voidaan viedä eteenpäin riippumatta siitä, miten pankkiunionia koskeva ehdotus etenee. Toisaal-

ta ilman tehokasta kriisinratkaisumenettelyä myöskään pankkiunionilla ei ole toimintaedellytyksiä. Mahdollisessa pankkiunionissa nyt esitetty sääntely ei kuitenkaan olisi riittävä.

Vaikka ehdotuksen tavoitteet ovat kannatettavia, esitys sisältää vielä useita selvitystä edellyttäviä kohtia. Suurimmat epäselvyydet liittyvät rahoitukseen, kuten siihen, mikä on vakausrahaston ja talletussuojarahaston välinen suhde. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että ennakorahastointiin liittyvät periaatteet ovat jo pelkästään kilpailuneutraliteettisistä EU:n alueella yhdenmukaiset. Talousvaliokunta on talletussuojadirektiiviehdotusta (TaVL 20/2010 vp) käsitellessään suhtautunut kielteisesti ajatukseen velvollisuudesta lainata kansallisesti kerättyjä ja rahastoituja varoja muille EU-maille. Vastaavalla tavalla valiokunta katsoo, ettei kansalliselle vakausrahastolle tule asettaa velvollisuutta lainata varoja toisen maan kansalliselle rahastolle. Tämänkaltaisiin hankkeisiin voidaan harkita edettäväksi vasta sen jälkeen, kun pankkivalvonta on saatu kattavaksi koko EU:n osalta ja kansalliset rahastot vastaavat tasoltaan toisiaan.

Samoin on epäselvää, mitä tarkoitetaan sääntelyllä, jonka mukaisesti tytäryhtiöiden tulee osallistua emoyhtiön kriisinratkaisun rahoittamiseen oikeudenmukaisessa suhteessa. Kansallisesti kysymys on merkittävä, sillä tytäryhtiöt muodostavat suuren osan rahoitusmarkkinointamme. Rahoitusperiaatteiden tulee olla selkeät jo senkin vuoksi, että erimielisyyksien sattuessa ehdotuksessa on annettu kotivaltiolle ratkaisuvallta. Tältä osin sääntelyllä on yhtymäkohtia myös pankkivalvonnan järjestämiseen. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että isäntävaltiolle turvataan mahdollisuudet turvata omaa vakautaan. Isäntävaltio ei saa jäädä vain maksajaksi päätös- ja valvontavallan ollessa kotivaltiolla.

Myös bail-in-sääntelyn poikkeuksiin liittyy yksityiskohtia (esim. suojalle 1 kk:n velkasi-
tousmuksille ja bail-in-veloille asetettava raja suhteessa muihin velkoihin), joiden vaikutuksista markkinoihin tarvitaan vielä lisäselvitystä.

Pankkivalvonta (U 61/2012 vp, E 113/2012 vp ja E 99/2012 vp)

Yhteistä pankkivalvontaa koskeva esitys on ensimmäinen askel kohti pankkiunionia. Esityksen mukaisesti Euroopan keskuspankki (EKP) vastaisi kaikkien euroalueen pankkien vakauden valvonnasta sekä sellaisten ei-euromaiden pankkien valvonnasta, jotka tekevät EKP:n kanssa sopimuksen tiiviistä yhteistyöstä. EKP saisi merkittävää toimivaltaa suhteessa kansallisiin pankkeihin.

Talousvaliokunta pitää yhteisen pankkivalvonnan toteuttamista kannatettavana. Toteutessaan se loisi yhteisen rahan ja hyvin integroituneiden rahoitusmarkkinoiden rinnalle yhtenäiset puitteet pankkien valvonnalle. Meneillään oleva kriisi on osoittanut, kuinka voimakkaasti luottolaitosten välinen epäluulo vaikuttaa markkinoihin. Yhtenäiset valvontakäytännöt ja neutraali valvoja saattavat tulevaisuudessa estää nykyisenkaltaisen tilanteen syntymisen. Tämä edellyttää, että EKP kykenee luomaan riittävän tehokkaan ja uskottavan järjestelmän. Käytännössä järjestelmän toteuttaminen ei voine onnistua ilman, että valvonnassa tukeudutaan suurelta osin kansallisiin valvojiin. Tämän tulisi näkyä selkeämmin myös ehdotuksessa (5 art.). Sääntelyn täsmentäminen liittyy tältä osin myös vastuisiin. On oltava selvää, milloin vastuu on kansallisella valvojalla ja milloin EKP:llä. Samoin on varmistettava kansallisen valvojan samoin kuin kriisinhallintaviranomaisen kattavat tietojensaantioikeudet.

Koska esitys on laaja, on ymmärrettävää, että siihen liittyy vielä useita selvennystä edellyttäviä yksityiskohtia. Yksi Suomen kannalta keskeisimmistä on kysymys valvonnan järjestämisestä tilanteessa, jossa EKP:n valvonnan ulkopuolelle jää osa ei-euromaista. Toisaalta on luotava toimivat puitteet ei-euromaiden osallistumiselle yhteiseen valvontajärjestelmään. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että EKP:n toimivaltuudet määritellään nykyistä tarkemmin (4, 11 ja 12 art.). Ottaen huomioon, että huomattava osa rahoitusmarkkinasääntelystä perustuu minimi-harmonisoiiviin direktiiveihin, on aiheellista täsmentää sääntelyä myös siten (4 art.), että EKP

Lausunto

**TaVL 43/2012 vp — U 51/2012 vp, U 61/2012 vp,
E 99/2012 vp, E 113/2012 vp, E 114/2012 vp**

velvoitetaan soveltamaan sääntelyä sellaisena
kuin se on jäsenvaltioissa pantu täytäntöön.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston
kantaan korostaen edellä esitettyjä nä-
kökohtia.*

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
vpj. Marjo Matikainen-Kallström /kok
jäs. Teuvo Hakkarainen /ps
Harri Jaskari /kok
Johanna Karimäki /vihr
Pia Kauma /kok
Jukka Kärnä /sd

Eero Lehti /kok
Paula Lehtomäki /kesk
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vas
Sirpa Paatero /sd
Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Perussuomalaiset eivät valtioneuvoston tavoin katso yhteisvaluutan tuoneen hintavakautta, korkotason kohtuullisuutta tai muuta talouden vakautta ja näin pitävät euron hyötyjä kyseenalaisina Suomelle ja suomalaisille. Inflaatio ja korkotaso ovat euroaikana olleet Suomessa historiallisen alhaisella tasolla, mutta tätä on virheelistä pitää euron ansiona, sillä ne ovat olleet samantasoisia myös esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa, jotka eivät tunnetusti ole euroon liittyneet. Talouden vakautta euro ei myöskään ole tuonut, vaan tilanne on päinvastainen. Esimerkiksi Aalto-yliopiston kansantaloustieteen professori Pertti Haaparanta on todennut nykyisenkaltaisten kriisien olevan nykymuotoisen euroalueen sisäänrakennettu ominaisuus, joten euroalueella on odotettavissa tulevaisuudessakin vastaavankaltaisia syviä kriisejä. Näin ollen perussuomalaiset eivät valtioneuvoston tavoin myöskään katso, että Suomen olisi sitouduttava miljardivastuiden kanton yhteisvaluutan pelastusoperaatiossa.

Pankkiunioni (U 61/2012 vp, E 99/2012 vp, E 113/2012 vp ja E 114/2012 vp)

Perussuomalaiset vastustavat nyt ehdotetun kaltaista pankkiunionia. Jos komission kaavailema pankkiunioni toteutuisi, se edistäisi liittovaltiokehitystä ja aiheuttaisi merkittäviä lisäkustannuksia suomalaisille veronmaksajille.

Pankkivalvonnan tiukentaminen on kannatettavaa, mutta siitä ei saa seurata yhteisvastuuta pankkikriisien kustannuksista. Kannatamme yhteistyön lisäämistä pankkivalvonnassa, mutta emme hyväksy yhteistä talletussuojaa ja kriisinratkaisurahastoa. Koska nämä kolme linkittyvät kiinteästi toisiinsa, niistä ei voida päättää erikseen. Pitää katsoa kokonaisuus ennen lopullisten päätösten tekemistä. Pelkästään yhteisen pankkivalvonnan järjestämisessä on vielä useita epäselviä ja avoimia kohtia, joilla on keskeinen

vaikutus pankkivalvonnan toimivuuteen ja taloudellisiin vaikutuksiin. Perussuomalaiset ovatkin huolestuneita siitä, että valtioneuvosto on suostumassa pankkiunioniin tietämättä tarkasti sen sisältöä. Valtioneuvosto suhtautuu perussuomalaisten tavoin kriittisesti talletussuojan ja kriisinratkaisurahaston yhteisvastuullisuuteen, mutta yhteisvastuullisuuden torjunta voi olla käytännössä hyvin vaikeata sen jälkeen, kun olemme jo suostuneet yhteiseen pankkivalvontaan.

Perussuomalaiset pitävät EU:n sisämarkkinoiden tasavertaisen kilpailun kannalta ongelmallisena sitä, että yhteiseen pankkivalvontaan ei ole tulossa kaikkia EU-maita. Perussuomalaisten mielestä on varmistettava se, että pankkiunioni ei heikennä suomalaisten rahoituslaitosten kilpailukykyä EU:n sisämarkkinoilla. Perussuomalaiset katsovat myös, että on EKP:n riippumattomuuden kannalta hyvin ongelmallista, että pankkivalvonta on tarkoitus liittää sen yhteyteen. On ongelmallista, että rahapolitiikasta päättävä elin valvoo myös pankkisektoria, jonka tehtävänä on rahapolitiikan käytännön toteuttaminen. Tällöin on olemassa vaara, että tehtävät menevät sekaisin ja pankkivalvontaa höllennetään rahapoliittisista syistä. EKP:n keskeinen rooli pankkivalvonnassa herättää myös kysymyksen EBA:n asemasta ja tehtävästä.

Ehdotettu aikataulu yhteisen pankkivalvonnan käyttöönottoon on perussuomalaisten mielestä aivan liian tiukka. Ottaen huomioon valvottavien pankkien määrä (yli 6 000), valvontalueen laajuus sekä heterogeenisyys on aikaa syytä varata runsaasti toimivan valvontaorganisaation rakentamiseksi. EBA:n täydellisesti epäonnistuneet stressitestit toimivat hyvänä varoitavana esimerkkinä siitä, mitä seuraa huolimattomasti ja liian tiukalla aikataululla toteutetusta pankkivalvonnasta. Paremmalla pankkivalvonnalla ei kyetä ratkaisemaan nykyistä kriisiä vaan estetään tulevien muodostuminen, joten asian kiireelliselle valmistelulle ei ole perussuoma-

laisten mielestä mitään perustetta. Perussuomalaiset katsovat, että ainoa looginen syy asian kii-reelliseen valmisteluun on saada edes jonkinnä-
köinen yhteinen pankkivalvonta mahdollisim-
man nopeasti pystyyn, jotta kesäkuun huippuko-
kouksen asettama reunaehto EVM:n suoraan
pankkitukeen täytyisi. Pankkiunionin päätar-
koitus ei siis ole pankkien valvonnan parantami-
nen, vaan saada suomalaisetkin veronmaksajat
mukaan kriisimaiden pankkien suoraan pääomit-
tamiseen. Perussuomalaiset eivät hyväksy
EVM:n käyttöä pankkien suoraan pääomittami-
seen. Kansallisvaltioiden on itse vastattava
omien pankkisektoreidensa mahdollisesta pää-
omittamisesta, sillä myös valvonta on ollut kan-
sallisvaltioiden vastuulla silloin, kun kriisiin
johtaneet virheet on tehty. EVM:n käyttö suoran
pankkituen antoon on kuin ottaisi palovakuutuk-
sen silloin, kun talo on jo tulella.

*Pankkikriisin ratkaisu ja talletussuoja
(U 51/2012 vp, E 113/2012 vp ja
E 114/2012 vp)*

Perussuomalaisten mielestä on toivottavaa, että
jokaisella EU-maalla on oma ratkaisujärjestel-
mä ja talletussuojarahasto pankkikriisien varal-
le. Kannatamme myös sitä, että keskitetysti EU-
tasolla päätetään näiden minimitasosta, sillä hei-
kosti hoidetulla pankkikriisillä toisessa EU-
maassa on vaikutusta myös Suomen talouteen.
Perussuomalaiset ovat tyytyväisiä komission
kriisinratkaisudirektiivissä ehdotetusta tiukasta
bail-in-linjasta, jossa vaaditaan, että osakkeen-
omistajien lisäksi myös pankkien velkojien on
osallistuttava kriisissä olevan pankin pelastami-
sen kustannuksiin.

Perussuomalaisten mielestä talletus- sekä
kriisinratkaisurahastojen varat on kerättävä pan-
keilta etukäteen erillisillä maksuilla ja, jos krii-
sin sattuessa rahastojen varat eivät riitä, on jo-
kaisen kansallisvaltion harkintansa mukaan toi-
tuva niitä. Perussuomalaiset eivät sen sijaan voi
hyväksyä ehdotettua talletussuoja- ja kriisinrat-
kaisurahaston yhteisvastuullisuutta. Perussuo-
malaiset katsovat yhteisvastuullisuudeksi myös
sen vaatimuksen, että Suomen talletussuoja- ja
kriisinratkaisurahaston olisi annettava tarvit-

taessa lainaa muiden EU-maiden vastaaville ra-
hastoille.

*EU:n pankkisektorin rakenteiden uudistami-
nen (E 113/2012 vp)*

Perussuomalaiset kannattavat ns. Liikasen työ-
ryhmän suositusten käyttöönottoa. Katsomme-
kin, että Suomen olisi pankkiunionin ja rahoitus-
markkinaveron edistämisen sijaan käytettävä
EU:ssa vähäistä poliittista painoarvoaan varm-
istamaan sen, että Liikasen työryhmän suosituk-
sia ei vesitetä vaan ne otetaan käyttöön mahdol-
lisimman nopeasti. Toivomme kuitenkin, että
Suomen hallitus yrittäisi paikata Liikasen työ-
ryhmän suositusten tiettyjä heikkouksia. Ennen
kaikkea Liikasen työryhmän suosituksissa mai-
nittuja pankin trading-toimintojen laajuuden ra-
joja, joiden ylittyessä pankin on erotettava pe-
ruspankkitoiminta trading-toiminnoista, olisi
laskettava. Lisäksi katsomme ongelmalliseksi,
että pelkkää peruspankkitoimintaa harjoittavan
pankin olisi mahdollista myydä johdannaissopi-
muksia asiakkailleen suojaustarkoituksissa. On-
gelmalliseksi muodostuu se, että on käytännös-
sä hyvin vaikeata määritellä, milloin käydään
kauppaa johdannaisilla asiakkaan lukuun ja mil-
loin pankin omaan lukuun, joten perussuoma-
laisten mielestä toimivampi ratkaisu olisi joh-
dannaisten myynnin täyskielto pelkästään perus-
pankkitoimintaa harjoittavilta pankeilta. Liika-
sen työryhmän suositukset eivät myöskään rat-
kaise ns. liian iso kaatumaan (too big to fail) -on-
gelmaa, jonka ratkaiseminen on keskeistä tule-
vien finanssikriisien ehkäisemisessä. Tähän pe-
russuomalaiset ehdottavat pankin taseen koon
mukaan määräytyvää progressiivista maksua,
jonka tuotot kerätäisiin kansallisiin kriisinrat-
kaisurahastoihin.

Budjettikuri (E 113/2012 vp)

Perussuomalaiset kannattavat budjettikuria,
mutta eivät pidä Suomen etujen mukaisena edis-
tää liittovaltiokehitystä antamalla talouspoliit-
tista valtaa Brysselin byrokraateille, varsinkin
kun ottaa vielä huomioon, että viimeisimmän
IMF:n WEO-raportin tutkimus on asettanut ko-
mission talouspoliittisen ammattitaidon erittäin

kyseenalaiseen valoon². Vielä vähemmän ymmärrystä perussuomalaisilla on Euroopan parlamentin pyrkimyksille päästä osallistumaan jäsenmaiden budjettien arviointiin. Perussuomalaisten mielestä Suomen pitäisi itse laatia paremmin Suomen erityispiirteet (esim. eläkejärjestelmä ja pienen avoimen talouden suhdanneherkkyys) huomioon ottavat budjettisäännöt ja Ruotsin tapaan panostaa vahvaan ja itsenäiseen, pääasiassa akateemisesta piireistä koottuun finanssipoliittiseen neuvostoon eikä ottaa käyttöön Suomelle epäoptimaalisia EU-tason sääntöjä.

Perussuomalaiset ovat huolestuneita siitä, että valtioneuvosto näyttää naiivisti uskovan siihen, ettei myös uusia EU-tason talouskurisopimuksia rikota. Perussuomalaiset pitävät täysin selvänä, että jos joku suurista EU-maista joskus uusia sääntöjä rikkoo, selviää tämä joko ilman rangaistusta tai rangaistuksen taso on käytännössä mitätön. Perussuomalaiset haluavat myös huomauttaa, että esimerkiksi vakaussopimuksen (HE 155/2012 vp) uusi rakenteellisen alijäämän sääntö ei olisi pystynyt estämään vakaus- ja kasvusopimusta paremmin nykyisen kriisin syntyä. Sen aikaisten laskelmien mukaan ne kriisimaat (Espanja ja Irlanti), jotka eivät rikkoneet vakaus- ja kasvusopimusta, eivät olisi myöskään rikkoneet rakenteellisen alijäämän sääntöä.

Yhteiset velat (E 113/2012 vp)

Perussuomalaiset eivät missään tapauksessa voi hyväksyä euroalueen valtioiden yhteisvastuullista velkaa. Yhteisvastuullinen velka aiheuttaisi Suomelle riippuen käyttöön otettavasta mallista miljardien tai pahimmassa tapauksessa jopa satojen miljardien lisätaakan. Suomi olisi yhtenä euroalueen vähävelkaisimpana valtiona velkojen yhteisvastuullistamisen suurimpia häviä-

jiä. Yhteisvastuullinen velka merkitsisi myös euroalueen muuttumista de facto liittovaltioksi.

Perussuomalaiset ovat erittäin huolissaan siitä, että kriisimaiden lisäksi myös euroalueen johtomaat Saksa ja Ranska kannattavat tietyn reunaehdoin euroalueen valtioiden yhteisvastuullista velkaa. Onkin erittäin todennäköistä, että jossakin vaiheessa Saksa ja Ranska pääsevät asiassa kumpaakin maata tyydyttävään kompromissiin. Perussuomalaiset pelkäävät, että tällöin valtioneuvosto taipuu ja hyväksyy mieluummin yhteisvastuullisen velan kuin eroaa euroalueesta, vaikka ero olisi ilmiselvästi tällöin Suomen etujen mukaista.

Talouspolitiikan koordinaatio (E 113/2012 vp)

Perussuomalaiset pitävät suotavana, että komissio jakaa maakohtaisia politiikkasuosituksia. Perussuomalaiset eivät kuitenkaan hyväksy sitä, että näiden suositusten toteuttaminen tehtäisiin pakolliseksi. Perussuomalaiset eivät voi käsittää, miten Brysselissä istuvalla taholla voisi olla suomalaisia parempi käsitys siitä, mikä on Suomen kannalta oikeata talouspolitiikkaa. On myös syytä huomata, että talouspolitiikka ei ole pelkkää taloustiedettä, vaan esimerkiksi valinnat hyvinvointiyhteiskunnan laajuudesta ovat vahvasti ideologisia ja arvopohjaisia valintoja, joten on demokratian kannalta erittäin ongelmallista antaa näistä päätösvaltaa Suomen rajojen ulkopuolelle. Lisäksi tämä olisi jälleen askel kohti liittovaltiota. Perussuomalaiset eivät näe, miten tämä voisi olla Suomen edun mukaista.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valiokunta ottaa edellä olevan huomioon eikä yhdy valtioneuvoston kantaan.

² IMF (2012). World Economic Outlook, Coping with High Debt and Sluggish Growth, October

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 2012

Kaj Turunen /ps
Teuvo Hakkarainen /ps

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut*Euroalueen kriisi syvenee*

Jo vuosia kestäneet toimet eurokriisin voittamiseksi eivät ole tuottaneet tulosta. Kreikan talous sukeltaa entistä syvemmälle, eikä Portugalikaan ole yltänyt paljon parempaan. Kypros on uusin tuen tarvitsija. Irlannin taloudessa on selviytymisen merkkejä. Toisaalta kriisin hampaat ovat iskeytyneet syvälle myös Espanjan talouteen. Maan pankkien rahoitus pysyvästä kriisirahastosta, EVM, on käynnistymässä. Myös Espanjan valtio saattaa tarvita kriisirahaston tai EKP:n apua. Lisähuolta aiheuttaa myös Italia.

Kriisimaissa sekä kansantalouksien että julkisen talouden alijäämät kasvavat edelleen. Viimeisen vuoden kuluessa julkisen velan määrä on kasvanut kriisimaissa yhteensä lähes 100 miljardilla eurolla.

EKP mukaan taakanjakoon

Euromaiden yhteisin toimin on väliaikaisen ja pysyvän kriisirahaston muskelit nostettu 700 miljardiin euroon, josta on sidottu noin 300 miljardia euroa. Nämäkin toimet eivät ole vakuuttaneet markkinoita. EKP joutuikin ilmoittamaan valmiudestaan ostaa tarvittaessa kriisirahaston "ohjelmaedellytyksellä" jälkimarkkinoilta rajoitusta kriisimaiden velkapapereita.

Lupaus rauhoitti finanssimarkkinoita. Ne tietävät nyt, että yhtäkkisiin finanssikatastrofeihin ei jouduta ja että viime kädessä rajattomalla setelipinolla estetään äkillinen katastrofi.

Mutta velkaantumista eivät nämä toimet estä. Ne jatkavat tarvittavien ratkaisujen aikaikkunaa. Sen kuluessa kriisimaat kykenevät virallisen tulkinnan mukaan budjettisopeutusratkaisujen ohessa suureen sisäiseen devalvaatioon ja nousemaan rakenteellisen alijäämän ikeen alta ylijäämätaloudeksi, kykeneviksi maksamaan itse sen, mitä syövät. Toinen vaihtoehto on, että ne syövät edelleen muiden euromaiden piikkiin

enemmän kuin tienaaavat, velkaantuvat ja juuttuvat tunnustettua pidemmäksi aikaa muiden riipakiveksi.

Syvempään integraatioon ja laajempaan yhteisvastuuseen

Aikaikkunan puitteissa euromaille ollaankin 1) rakentamassa yhtäältä uusia syvemmän ja laajemman integraation etenemisteitä ja 2) siirtämässä samanaikaisesti kriisimaiden ja niiden pankkien rahoitustaakkoja yhä enemmän euromaiden yhteisvastuulle. Molempien etenemisteiden julkilausuttu perustelu on sama: "muutoin kriisi syvenee ja laajentuu".

Velkakriisi onkin avannut federalisteille entistä vahvemman perustan integraation syventämiselle ja Saksalle mahdollisuuden Saksa-johdoisen Euroopan ytimen rakentamiselle. Mutta vain ytimen.

Monet vireillä olevat integraation syventämishankkeet näet jakavat Eurooppaa entistä selvemmin kahteen alueeseen, Saksa-vetoiseen euromaiden ytimeen ja itsenäisten valtioiden yhteistyötä rakentavaan unioniin.

Euromaiden yhteisvastuun kasvattamishankkeita on monia: 1) pysyvän kriisirahaston EVM:n rahojen vivuttaminen, joka kasvattaa riskejä ja Suomenkin luottotappioiden määrää; 2) pankkien suora luotottaminen EVM:stä, joka muuttaa velkasuhteen meidän, EVM:n rahoittajien, ja velkamaan väliltä kriisipankkien ja meidän väliseksi; 3) EKP:n päätös velkamaiden rajattomasta jälkimarkkinarahoituksesta; ja 4) Kreikan lisärahoittaminen uusilla päätöksillä.

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinsuoritusdirektiivi

Finanssipoliittisen integraation ja koordinaation syventämiseksi komissio on esittänyt useita kehittämissuunnitelmia, asetusluonnoksia ja direktiivejä. Tällainen on myös esitys luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinsuoritus-

sudirektiiviksi. Sen tavoite on hyvä; ehkäistä kriisien synty ennalta ja löytää menettely, jossa ongelmien sattuessa laskut eivät kaatuisi veronmaksajien vastuulle.

Keskustan valiokuntaryhmän mielestä esitys jättää kuitenkin avoimeksi monta Suomen kannalta tärkeää seikkaa. Osaa esityksistä emme voi hyväksyä lainkaan.

a) Kriisiratkaisuelimen valtuudet ovat suuret ja komissiojohtoiset. Ne saattavat vaikeuttaa maakohtaisten erityisolosuhteiden huomioon ottamista ratkaisuja tehtäessä. Valtuudet on täsmennettävä.

b) Suomessa on monia tytäryhtiöpankkeja, jotka ovat valvonnan ulkopuolella, eivätkä kriisiratkaisutoimet koske näin ollen niitä. Emme voi hyväksyä valvontamenettelyn avoimeksi jättämistä kolmansien maiden pankkien osalta.

c) Komissio esittää kriisiratkaisuissa tarvittavien maakohtaisten vakausrahastojen kytkeä osittain toisiinsa. Kansallisen rahaston varoja pitäisi voida lainata tietyin edellytyksin toisen maan vastaavalle rahastolle. Emme voi hyväksyä vakausrahastoille yli rajojen menevää vastuuta.

d) Talletussuojarahaston käyttömahdollisuus vakausrahastovastuiden rahoittamisessa jää esityksessä avoimeksi. Emme voi hyväksyä edes tällaisen mahdollisuuden jättämistä direktiivin perusteluihin.

Pankkiunioni

Erityisesti euroalueella integraation syventämiseksi on ollut vireillä monia erillisiä hankkeita. EMUn kehittämistä koskeva Van Rompuyn väliraportti kokoaa niistä tärkeimmät neljään osaluokkaan: 1) pankkiunioniin, 2) finanssiunioniin, 3) talousunioniin sekä 4) poliittiseen unioniin.

Eurooppa-neuvoston linjausten mukaan pankkiunionin rakentaminen on hankkeista ensimmäinen ja kiireellinen.

a) *Pankkivalvonta.* Valtioneuvosto on lähestynyt eduskuntaa usealla tähän hankkeeseen liittyvällä kirjelmällä. Valtioneuvosto tukee pääpiirteissään komission esitystä. Sen mukaan pank-

kiunionin ensimmäisessä vaiheessa rakennettaisiin euroaluetta ja mahdollisesti muutakin EU-aluetta koskeva yhteinen pankkivalvontajärjestelmä. Sitä seuraisivat myöhemmin esitykset kriisien ratkaisujärjestelmäksi ja viime vaiheessa talletussuojajärjestelmäksi.

Valvonta osoitettaisiin erilliselle valvontaviranomaiselle. Tämä perustettaisiin EKP:n yhteyteen, ja se nojaisi EKP:n oikeusperustaan. EKP vastaisi esityksen mukaan kaikkien euroalueen sekä sellaisten ei-euromaiden, jotka tekevät asiasta sopimuksen EKP:n kanssa, pankkien valvonnasta.

Keskustan valiokuntaryhmä kannattaa pankkivalvonnan tehostamista. Emme voi kuitenkaan tukea nyt esitettyä mallia ja etenemistapaa.

Ensiksikin, rinnan pankkivalvonnan järjestämisen on mielestämme päätettävä myös kriisijärjestelymenettelyn ja talletussuojaratkaisujen periaatteista ja perusteista.

Toiseksi, pankkivalvonnan järjestämiseen liittyy vielä monia avoimia kysymyksiä koskien muun muassa EKP:n toimivaltuuksia, valvonnan järjestämisen yksityiskohtia ja kansallisen ja keskitetyn valvonnan työnjakoa sekä valvonnan ja kriisien ratkaisuelimen välisen työnjaon järjestämistä.

Lisäselvityksiä kaipaamme mielestämme myös kaavaillun järjestelmän oikeusperusta, kysymys siitä, pitäisikö valvonnalle rakentaa perustamis- sopimukseen oma erillinen perusta.

b) *Kriisien hallintajärjestelmä ja talletussuoja.* Eurooppa-neuvoston linjausten ja komission esitysten mukaisesti pankkiunioniin kuuluva kriisien hallintajärjestelmä on vielä pahasti avoin. Millainen elin, millä valtuuksilla, kuka ja miten tällaisen kriisien selvitysjärjestelmän rahoittaa, on vielä vailla vastausta. Kaavailuissa on ollut vahvasti esillä vaihtoehto, jossa ainakin osittain vastuu olisi euroalueen rahoitusinstituutioiden yhteinen, ainakin niiltä osin kuin se koskee järjestelyn käynnistymisen jälkeistä aikaa.

Muun muassa Van Rompuyn raportti näkee kattavan pankkien talletussuojajärjestelmän tärkeäksi osaksi pankkiunionin rakennetta. Talletussuojajärjestelyä ei ole kaikissa euro- tai EU-

maissa otettu vielä lainkaan käyttöön, ja niissäkin, missä on otettu, sen rakentaminen etenee eri tahtia. Sanottu raportti enempiä kuin komissionkaan esitykset eivät kuitenkaan kerro, millainen järjestelmästä lopulta pitäisi tulla, tuleeko talletussuojarahastoille vastuuta yli rajojen eli toisen euromaan talletusten turvaamisesta.

Keskustan valiokuntaryhmä edellyttää, että pankkivalvonnasta päätettäessä on päätettävä samanaikaisesti myös muista keskeisistä kriisinhallintajärjestelyistä, joilla valvonnan tunnistamat finanssilaitosten kriisit ratkaistaan. Nyt avoimia ovat kysymykset sekä kriisinhallinnan organisoinnista, valvontaelimestä ja sen sijoittumisesta pankkiunionin "arkkitehtuurissa", elimen valtuuksista sekä rahoituksesta.

Keskustan valiokuntaryhmä ei hyväksy missään oloissa taloudellisen vastuun ulottamista yli valtion rajojen, ei vanhojen jo syntyneiden kriisien eikä uusien kriisien kyseessä ollessa.

Keskustan valiokuntaryhmä pitää tärkeänä euromaakohtaisesti yhtenäisen talletussuojajärjestelmän rakentamista yhteisvaluutta-alueelle. Liioin sen rahoitus ei voi mielestämme perustua rajat ylittävälle malleille, joissa eri maiden pankkien asiakkaat tai omistajat joutuisivat vastuihin toisissa maissa olevista talletuksista.

c) *Pankkien suora pääomittaminen EVM:stä.* Eurooppa-neuvoston esitysten mukaisesti pankkien ja valtionvelan välinen yhteys on tarkoitus purkaa. Perustamalla ensin yhteinen pankkivalvonta olisi pankkien suora pääomittaminen EVM:stä mahdollista. Tällä hetkellä tällainen ei ole mahdollista. ERVV/EVM-rahoitus osoitetaan nykyisen menettelyn mukaan aina tukeen hyväksyttävälle jäsenvaltiolle. Näin velkoja-velallisuusuhde on aina tuensaajavaltion ja ERVV/EVM:n välinen.

Keskustan valiokuntaryhmä ei voi hyväksyä pankkien suoraa pääomittamista kriisirahastosta. Menettely irrottaa pankin kotimaan vastuusta suhteessa kriisirahastoon ja siirtää velkoja-velallisuussuhteen pankin ja kriisirahaston osakkaiden eli muiden eurovaltioiden väliseksi.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että edellä mainitut valiokunnan kannasta poikkeavat keskustan valiokuntaryhmän näkökulmat euroalueen kriisistä, EKP:n toimenpiteistä, syvemmästä integraatiosta ja laajemmasta yhteisvastuusta, elvytys- ja kriisinhallintajärjestelyistä sekä pankkiunionista otetaan huomioon asian jatkokäsittelyssä.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 2012

Mauri Pekkarinen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk